

Wikipedia; de controversialiteit van een 'open' applicatie.

Naam: Sander Leegwater
Email adres: sanderleegwater@gmail.com
Studentennummer: 219109
Datum: 18-8-2009
Opleiding: Interactieve media
School: Hogeschool van Amsterdam
Docent: Robert van Boeschoten

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Abstract

Wikipedia is vaak in het nieuws wegens het controversiële karakter van de informatie die het bevat – toch blijkt dit volgens onderzoek eerder uitzondering dan regel te zijn – en de democratisering van kennis lijkt zich met behulp van ‘collectieve intelligentie’ (CI) gestaag voor te zetten. Lévy beweert dat deze ontwikkelingen slechts het begin zijn en is bezig met het ontwikkelen van IEML voor de volgende stap richting ‘totale CI’. Maar verschillende auteurs vallen de initiatieven van de online open-encyclopedie aan – het zou door tekort aan expertise ‘onzin’ bevatten, helemaal niet neutraal geschreven artikelen hebben – en (vooral ‘CI’ zou) ons leiden naar een nieuw soort communisme. Toch zijn er ook veel voorstanders van Wikipedia die beargumenteren dat de betrouwbaarheid al vrij hoog ligt en groeiende is – er wordt meer gebruik gemaakt van wetenschappelijke bronnen – maar het is momenteel nog ‘dubieus’ om het als autoritaire bron te gebruiken. Mogelijkerwijs zou Wikipedia in de toekomst – eventueel met de implementatie van een aantal suggesties om de betrouwbaarheid nog hoger te maken – een beduidende rol kunnen gaan spelen in de disseminatie van wetenschappelijke kennis.

Keywords: Wikipedia, Collective Intelligence, Expertise, Neutraliteit, Communisme.

Inhoudsopgave

Inleiding	pagina 3
Kennis en informatie	pagina 5
Collective & Connected Intelligence	pagina 8
<i>Lévy's Information Economy Meta-Language (IEML)</i>	pagina 10
Kritieken op Wikipedia	pagina 12
<i>Digitaal communisme</i>	pagina 12
<i>De expert discussie</i>	pagina 16
<i>Problemen met het neutrale perspectief</i>	pagina 18
Technische tekortkomingen	pagina 20
Het huidige niveau van Wikipedia	pagina 23
Conclusie	pagina 26
Bronvermelding	pagina 28

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Inleiding

De online-encyclopedie *Wikipedia* heeft de afgelopen jaren in het middelpunt van de aandacht gestaan van verschillende artikelen en onderzoeken. De openheid, waardoor iedereen ten alle tijden aanpassingen aan een artikel kan maken, zorgt overduidelijk voor de nodige controverses tijdens het creatie-proces van de encyclopedie. Zo wilde VVD-Kamerlid Patricia Remak bijvoorbeeld, dat Wikipedia een stuk over haar veroordeling door het Gerechtshof, wegens het onterecht vangen van wachtgeld, uit haar artikel zou verwijderen¹. Een groep psychologen is ‘woedend’ omdat de antwoorden voor de ‘Rorschachtest’ in de artikelen is opgenomen² – ze vinden het te vergelijken met examenvragen die zijn vrijgegeven voordat de ‘toets’ plaatsneemt³. En de *BBC News* rapporteerde dat o.a. de *CIA* en het *Vaticaan* met behulp van de *WikiScanner*⁴ zijn ‘betrappt’ op ongewenste aanpassingen in de Wikipedia⁵. “However, an expert-led investigation carried out by *Nature* — the first to use peer review to compare Wikipedia and *Britannica’s* [6] coverage of science — suggests that such high-profile examples are the exception rather than the rule (Giles, 2005).”

Daarnaast is de openheid juist één van de bewezen theoretische hoofdregel van het hedendaagse Web 2.0; zoals Flew omschrijft: “*Build applications that harness network effects to get better the more people use them ... [or] harnessing ‘collective intelligence’* (2008: p.17)”. Dit laatste begrip staat bijvoorbeeld voor Jenkins centraal in de verklaring van Wikipedia’s succes (Flew, 2008: p.64). Door zich op Web 2.0 principes te baseren heeft Wikipedia het voor elkaar gekregen om één “of the fastest growing websites of the 2000s (Flew, 2008: p.17)” te worden. Het wordt dan ook meer en meer gebruikt en zelfs door third-party’s ingebed, zoals *Google Maps* waar het als extra informatie voor een object op de kaart zorgt⁷ en *Google News* dat experimenteert met Wikipedia op zijn homepage⁸. Maar Lévy beargumenteert dat dit slechts het begin van CI is en dat we nog een lange weg hebben te gaan voordat we een volwaardige ‘kennisruimte’ hebben – waarmee we een ‘*Cosmopedia*’ kunnen creëren – een op-/naslagwerk met alle informatie en kennis ooit gecreëerd.

---

¹ Blanken, H. ‘Wikipedia laat zich niet intimideren: zaak Remak weer compleet’, De Nieuwe Reporter, 28-6-2008. <http://www.denieuwereporter.nl/2008/06/wikipedia-laat-zich-niet-intimideren-zaak-remak-weer-compleet/>, geraadpleegd op 2 Augustus 2009.

² http://en.wikipedia.org/wiki/Rorschach_test#The_ten_inkblots, geraadpleegd op 15 Augustus 2009.

³ ‘Wikipedia publiceert antwoorden geheime test, psychologen woedend’, Gazet van Antwerpen, 30-7-2009. <http://www.gva.be/nieuws/wetenschap/aid851540/wikipedia-publiceert-antwoorden-geheime-test-psychologen-woedend.aspx>, geraadpleegd op 15 Augustus 2009.

⁴ <http://en.wikipedia.org/wiki/WikiScanner>

⁵ Fildes, Jonathan. 2007. ‘Wikipedia “shows CIA page edits”’, BBC News, 15-8-2007. <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/6947532.stm>, geraadpleegd op 15 Augustus 2009.

⁶ <http://www.britannica.com>

⁷ <http://maps.google.nl/?ie=UTF8&ll=52.37814,4.908271&spn=0.007741,0.02178&z=16&iwloc=lyrfrt:w2.104,5657986782895113389,52.375835,4.907219>, (Openbare Bibliotheek Amsterdam).

⁸ Seward, Zachary M., 2009. ‘Google News experimenting with links to Wikipedia on its homepage’, Nieman Journalism Lab, June 9 2009. <http://www.niemanlab.org/2009/06/google-news-experimenting-with-links-to-wikipedia-on-its-homepage/>, geraadpleegd op 15 Augustus 2009.

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Maar niet iedereen bejubeld deze ontwikkelingen, Lanier waarschuwt dat o.a. Wikipedia ons (met de hype-term ‘Collectieve Intelligentie’) naar een nieuw soort ‘digitaal communisme’ aan het leiden is en wijst op de consequenties hiervan. Oud-eindredacteur van de encyclopedie Britannica, Robert McHenry schrijft: " 'Wikipedia's goal is to create a free encyclopedia --- indeed, the largest encyclopedia in history, both in terms of breadth and depth and also to become a reliable resource.' Note the adjectives, and the order in which they appear: free, largest (breadth), largest (depth) 'and also' reliable (2004)." Maar naar zijn idee kan de betrouwbaarheid van de open-encyclopedie helemaal niet worden gegarandeerd, vooral omdat er géén experts tijdens het creatie-proces aan te pas komen. McHenry beargumenteerd hierdoor dat: "the process allows Wikipedia to approach the truth asymptotically. The basis for the assertion that this is advantageous vis-à-vis the traditional method of editing an encyclopedia remains, however, unclear (2004)." In zijn opinie zou het onderzoek van Nature een bron van schaamte moeten zijn voor degene die het verzonnen en gepubliceerd hebben (McHenry, 2006). Karen Schneider kan Wikipedia ook niet vertrouwen door het tekort aan experts, daarnaast betwijfeld ze het democratische proces en de gewenste neutraliteit, ze schrijft: ".. the only truly neutral point of view is the point of view that is not clobbered into place by the loudest, most persistent voices, the hegemonic, patriarchal model of days of yore (2005)."

Er is dus vanuit verschillende hoeken hevige kritiek op Wikipedia geuit – Griffith beargumenteerd dat een groot gedeelte van Wikipedia's controversialiteit te danken is aan de inherente technische tekortkomingen van het internet – we zouden de betrouwbaarheid op andere manieren moeten proberen te waarborgen. Toch is het géén ‘bevuild badwater’ zoals Vantyghe formuleert – het is nuttig voor zeer veel verschillende doeleinden – maar voor zekerheid moet er terug gegrepen worden naar ‘originele bronnen’. Nielsen verteld dat het gestructureerd gebruik van citaten stijgt in Wikipedia – en Chesney publiceerde in *First Monday* zijn empirische onderzoek naar de geloofwaardigheid van Wikipedia – de experts bevonden de onderzochte artikelen geloofwaardiger dan de te cynisch ingestelde non-experts (2006). Toch beargumenteerd Shirky dat de discussies omtrent Wikipedia voorlopig nog niet gesloten zullen worden (2008) – mijn interesse was hiermee gewekt waardoor ik besloot om verder op onderzoek te gaan – ik zal proberen aan de hand van verschillende auteurs een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag:

Vanuit welke zienswijzen is Wikipedia een controversiële applicatie?

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Kennis en informatie

“Kennis is macht”; een beroemde uitspraak van de wetenschapper Francis Bacon uit de 16e eeuw⁹. Hedendaags beargumenteerd de multidisciplinaire wetenschapper Lawrence Lessig¹⁰ dat: “the meaning of Wikipedia is [...] knowledge (2008: p. 190).” Maar wat is de definitie van kennis? Dit is een zeer moeilijke vraag om te beantwoorden; al sinds de tijd van de Oude Grieken trachten filosofen hierop een eenduidig antwoord te formuleren. Ik ga er ook niet vanuit dat ik wel een eenduidige definitie kan geven maar ik zal aan de hand van verschillende bronnen het begrip proberen te verkennen.

Het artikel van de Engelse Wikipedia over kennis¹¹ verteld ons dat: “Philosophical debates in general start with Plato’s formulation of knowledge as ‘justified true belief’ (2009)”, dit wordt ook wel afgekort tot *JTB* en in het Nederlands vertaald als: ‘gerechtvaardigd waar geloof’. Dit is dé klassieke definitie van kennis waarmee Plato duidde op een redentatie via het volgende schema:

1. Een individu gelooft ‘iets’.
2. ‘Hetgeen’ wat de individu gelooft, is waar.
3. Het individu is gerechtvaardigd om ‘datgene’ te geloven.

Dit schema wordt ook wel weergegeven in een afbeelding waarin de overlap tussen waarheid en geloof, als kennis wordt neergezet [Fig. 1]. Kortom: als iemand iets gelooft; en kan bewijzen of overtuigen dat zijn geloof op waarheid berust; dan, en alleen dan, kan het als algemene kennis gelden.

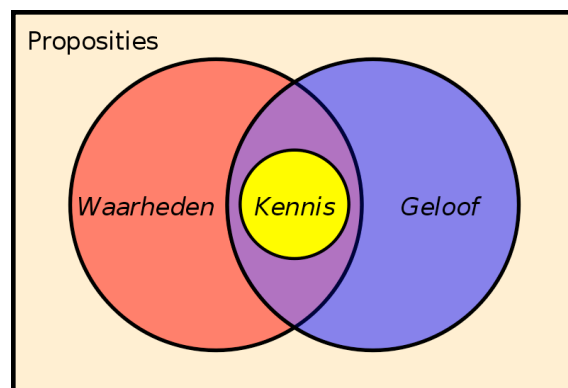

Fig. 1: Dé klassieke definitie van kennis door Plato.

Plato’s formulatie is inmiddels al duizenden jaren oud maar klinkt nog steeds als pure logica in de oren; toch beargumenteerde de Amerikaanse filosoof Edmund Gettier in 1963, dat er een aantal gevallen zijn waarin het schema niet opgaat, ook wel bekend als het *Gettier-probleem*¹². De drie benodigde condities zijn hierin wel vervuld maar toch kan er niet gesproken worden van kennis, om dit op te vangen zijn er verschillende oplossingen geformuleerd in de vorm van een 4e conditie, zoals ‘geen Gettier-probleem’.

⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge_is_Power, geraadpleegd op 22 Juli 2009.

¹⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Lawrence_Lessig

¹¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Knowledge>, geraadpleegd op 22 Juli 2009.

¹² http://en.wikipedia.org/wiki/Gettier_case, geraadpleegd op 24 Juli 2009.

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Het befaamde standaardwerk van de Nederlandse taal, de *Dikke van Dale* definieert kennis als ¹³:

ken·nis *de*

1. *v* het kennen van; bekendheid met
2. *v* bewustzijn, besef: *buiten* ~ *zijn* bewusteloos
3. *v* het geheel van wat iem. weet
4. *m,v -sen* iem. die men kent; bekende

Dit is een brede formulering dat alomvattend is voor het begrip kennis in Nederland; in deze definities gaat het ons uiteraard vooral om de 1e: iets kennen; ergens bekend mee zijn – en de 3e: alles wat iemand weet. Wederom staat het persoon hierbij centraal, ‘hij/zij’ die iets kent of er bekend mee is; mensen, in het algemeen, zijn vanuit dit perspectief dus in staat kennis te creëren of te leren; door ‘iets’ te kennen of er bekend mee te worden. Het geheel van wat ‘hij/zij’ weet noemen we, alsof de term niet al paradoxaal genoeg is, ook kennis en bestaat dus uit verschillende delen van kennis of (om het helder te houden) deelenkennis.

De Van Dale geeft ons de volgende definitie voor het begrip informatie ¹⁴:

in·for·ma·tie *de; v -s*

1. inlichting, gegevens
2. elk gegeven dat door een computer kan worden gelezen

Wederom een algemene schets van het begrip maar ditmaal zijn beide definities van toepassing; een inlichting/gegeven is informatie die ons iets verteld over de status van het één of ander. Maar het kan dus ook voor een computer gelden; informatie als een gegeven dat voor een computer ‘iets betekent’; het wordt als het ware geautomatiseerd verwerkt wat betekenis oplevert. Toch gaat het momenteel te ver om te zeggen dat computers zelf betekenis geven – ze verwerken de informatie tenslotte aan de hand van een aantal voorgeschreven definities of algoritmes, wat door minstens één persoon is geprogrammeerd, vervolgens moet het resultaat door mensen geïnterpreteerd worden – betekenis geven is dus nog altijd een proces wat enkel door menselijke intelligenties wordt gedaan.

Verschiede stukken informatie kan door de mens worden samengevoegd tot kennis; het is een ‘algemene conclusie’ die uit de informatie wordt gehaald. Informatie heeft meestal een tijdelijke aard, in tegenstelling tot kennis dat met zijn algemene karakter vaker van pas komt. De waarde van kennis komt weer voort uit de interactie tussen de delen van kennis, in andere woorden; waardevolle kennis komt voort uit incomplete kennis, terwijl het laatste over het algemeen niet als waardevol wordt ervaren. McHenry beargumenteert daarnaast dat: “One person's "knowledge," unfortunately, may be another's ignorance. (2004)” – waarmee hij duidt op het feit dat iedereen zijn

---

¹³ <http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=kennis>

¹⁴ <http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=informatie>

Wikipedia; de controversialiteit van een 'open' applicatie.

eigen kennis heeft – wat voor de één waardevol is, is voor de ander waardeloos. Dit is dan ook de crux van het probleem, kennis in de Wikipedia zal voor en expert binnen zijn eigen vakgebied misschien niets nieuws bevatten maar het kan wel accuraat zijn. Door zijn specialisatie in één of meerdere vakgebieden zullen andere onderwerpen, die in de Wikipedia worden omschreven, waarschijnlijk wel weer iets toevoegen. Mocht hij iets willen aanpassen, toevoegen, verwijderen of opmerken (en de tijd daarvoor kunnen vinden) dan kan dat ten alle tijden in de Wikipedia.

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Collective & Connected Intelligence

Door verschillende bronnen wordt er geclaimd dat Wikipedia een prototype voorbeeld is van ‘collectieve intelligentie’ (hier zal deze term niet aangeduid worden met de afkorting ‘CI’ om eventuele verwarring met ‘connected intelligence’ te voorkomen), maar wat houdt het eigenlijk in? In dit hoofdstuk zal ik aan de hand van verschillende bronnen bespreken wat deze term omvat.

De Australiëse “associate Professor of Media and Communication in the Creative Industries faculty at the Queensland University of Technology (2009)”, Terry Flew ¹⁵, schreef het boek ‘New media: an introduction’, waarin hij ‘collectieve intelligentie’ definieert als: “.. a term used by Lévy (1997) and de Kerckhove (1998) to refer to the capacity of networked ICTs to exponentially enhance the collective pool of social knowledge by simultaneously expanding the extent of human interactions enabled by communications networks that can generate new knowledge, and the greatly enhanced capacity to codify, store, and retrieve such knowledge through collective access to networked databases. This new capacity to collaboratively develop, distribute, share, and communicate knowledge is central to arguments that we are now in a *knowledge economy*. The concept of collective, self-organizing knowledge *networks* is also central to claims that *open source* software development will generate superior outcomes to proprietary software developed within corporations, as there is the scope to ‘harness the hive’ of knowledge that exists within a participating user community (Raymond 1998; Herz 2005) (2008: p. 21-22).” Een behoorlijk heldere omschrijving van het begrip met zeer positieve voorspellingen maar ik zou één kanttekening willen maken; de Canadese professor Derrick de Kerckhove schreef een boek genaamd ‘Connected intelligence: the arrival of the web society’ en heeft het niet specifiek over ‘collectieve intelligentie’.

De Kerckhove beargumenteerd dat: “.. intelligent software is opening avenues for the migration of [...] individual minds to the outside world of connected-knowledge media. [Connected intelligence] is providing tools for emergent problem-solving skills [and] appears to be [...] a largely self-organizing process (1997: p. 143).” Verder in het boek benadrukt hij dat: “.. simple or complex interactions of individual units is indeed a kind of ‘quality’. Intelligence, typically, is an effect of emergence, and the expectation created by the Web could be that new kinds of intelligence are beginning to emerge (1997: p. 152).” Hij breidt deze conclusie, over het ontstaan van een nieuw type, of soort van ‘menselijk intellect’, uit op de volgende pagina; “On-line communications have created a new category of mind—a connected mind, to which one ‘plugs in’ or from which one pulls out, without affecting the integrity of the structure (1997: p. 153).”

De Franse multidisciplinaire-wetenschapper, Pierre Lévy schreef in 1994 het boek ‘L’intelligence collective: Pour une anthropologie du cyberspace’; maar aangezien mijn Frans niet al te sterk is, heb ik de Engelse vertaling van Robert Bononno gebruikt dat in 1997 werd gepubliceerd onder de titel ‘Collective Intelligence: Mankind’s emerging world in cyberspace’. Hierin wordt een utopische toekomstvisie uiteen gezet – waarin kennis de drijvende kracht van de wereld is – met de mens als

---

¹⁵ http://en.wikipedia.org/wiki/Terry_Flew

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

de ultieme bron van alle kennis. Volgens Lévy wordt dit mogelijk gemaakt door de komst van het nieuwe medium: het internet, waardoor we de mogelijkheid krijgen tot collectieve intelligentie; wat hij definieert als “.. a form of universally distributed intelligence, constantly enhanced, coordinated in real time, and resulting in the effective mobilization of skills (1997: p. 13).” Hij onderstreept daarvoor dat het overduidelijk zou moeten zijn, dat collectieve intelligentie niet als een puur ‘cognitief object’ gezien zou moeten worden; “Intelligence must be understood here in its etymological sense of joining together (interlegere), as uniting not only ideas but people, ‘constructing society’ (1997: p. 10).”

Maar volgens Lévy is er meer aan de hand, hij beargumenteert dat: “.. the current crisis of identity and social forms of identification signifies the dimly perceived and incomplete emergence of a new anthropological space, that of knowledge and collective intelligence whose arrival is in no way guaranteed by any historical laws (1997: p. 8).” Niet gegarandeerd maar absoluut de moeite waard mits je je kan vinden in de utopische toekomstvisie, er is ook nog een lange weg te gaan voordat de ‘knowledge space’, zoals Lévy voorziet, zal ontstaan. In ieder geval zal het meest sociaal-nuttige doel van de nieuwe instrumenten, volgens hem, bestaan uit het bundelen van onze mentale krachten tot een collectief, intellect of verbeelding. Kennis – gedeeld via het internet – zal gemeenschappen voorzien met het technische infrastructuur tot een collectief brein of ‘*hypercortex*’ (1997: p. 9).

De filosofische gedachtengang van Lévy en de Kerckhove komen slechts gedeeltelijk overeen en ze hebben dan ook zeer verschillende praktische uitwerkingen. De Kerckhove geeft workshops in ‘connected intelligence’ en lijkt zich hiermee meer te richten op de epistemologie van kennis; oftewel hoe we tot kennis komen in plaats van wat het nou eigenlijk is. Daarnaast gebruikt hij specifiek het woord ‘verbonden’ intelligentie waarmee hij als het ware concludeert dat we dit vooral bereiken wanneer we verbindingen tussen verschillende intelligenties of intellecten leggen. Verder benadrukt hij met deze term dé eigenschap van *hypertext*¹⁶; teksten naar elkaar laten verwijzen of er een soort van verbinding tussen maken. Vanuit dat optiek gezien zou beargumenteerd kunnen worden dat Wikipedia een perfect voorbeeld is voor de Kerckhove; elk artikel is verbonden met alle andere artikelen – waarmee begrippen uit het eerste artikel wordt verduidelijkt – totdat je bij de meest basale artikelen uitkomt die basisbegrippen definiëren.

---

¹⁶ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Hypertext>

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Lévy’s Information Economy Meta-Language (IEML)

Lévy beweerd daarentegen dat epistemologie ons uiteindelijk terug leidt naar ontologie omdat er net zoveel standaarden van bestaan zijn, als dat er manieren van weten zijn (1997: p. 215). Hij is momenteel bezig met het ontwikkelen van een ontologische computermetaal, wat volgens hem één van de hoekstenen van collectieve intelligentie (vanaf hier geldt ‘CI’ weer als afkorting voor deze term) zal worden, namelijk ‘Information Economy Meta Language’ of afgekort: ‘IEML’.

George Pór, “a PrimaVera Research Fellow in Collective Intelligence at Universiteit van Amsterdam”, hield in 2007 een interview met professor Pierre Lévy¹⁷ wat gepubliceerd werd in ‘Collective Intelligence: Creating a Prosperous World at Peace’. Hierin beargumenteren beide heren dat de tekortkomingen in semantische inter-operabiliteit tussen onze gesproken natuurlijke talen en de verschillende computertalen een barrière is voor collectieve intelligentie. Lévy verteld: “The problems of semantic operability are rather simple and clear. There are many natural languages and there are no simple and reliable means of automatic translation. [...] We have many cataloguing systems, taxonomies, ontologies, and so on, and they are not compatible. [...] They are not designed to exploit the new computing capabilities and the very important fact that in the near future, all the documents will be digitized and on line (2007).” Er is momenteel géén gemeenschappelijk symbolisch systeem dat menselijke betekenis aan de computer kan overbrengen¹⁸, Lévy is dan ook “.. not sure that my IEML will be *the* symbolic system of CI .. (2007)”; maar beargumenteerd dat we toch ‘iets’ moeten proberen om het probleem op te lossen en zodoende het semantische web te verbeteren.

“The current tools of the semantic web—XML, RDF, OWL— basically they are logical tools and not semantic tools. XML explicates the logical structure of a database, RDF is an attempt to perform a kind of cataloguing of Web resources by triples that can be connected in graphs. And OWL is just a language to formalize and process ontologies, but the different incompatible ontologies stay different and incompatible. Also, what you have inside the angle brackets “< >” in XML, RDF or OWL is still natural language expressions, with all their inherent limitations (2007).” IEML zou een symbolisch systeem moeten worden, dat aan de ene kant betekenis kan uitdrukken in natuurlijke taal – en aan de andere kant ervoor zorgt dat de juiste betekenis herkend en automatisch verwerkt wordt. Lévy verklaard nader; “Computers can only process syntax and they have no access to semantics. So, I had to design a language the semantic of which would be, as much as possible, parallel, or isomorphic, to its syntax. It is probably impossible to get a language the semantics of which is completely and perfectly expressed by its syntax (except in mathematics where we are limited to numbers and logics), but we can do a much better correspondence between

---

¹⁷ “The interview took place 12 January 2007 and was shortened somewhat and also updated by Professor Lévy on 10 November 2007. Transcription: Ms. Sheri Herndon (Atlee et al., 2008: p.283).”

¹⁸ Iemand als Katherine Hayles * zou waarschijnlijk beargumenteren dat dit er ook nooit zal komen omdat computer- en natuurlijke talen teveel van aard verschillen; interpretatie gebeurt volgens haar door mensen en niet door computers, die kunnen namelijk enkel uitvoeren wat van te voren is gedefinieerd in de computercode.

* http://en.wikipedia.org/wiki/N._Katherine_Hayles

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

syntax and semantics than in natural languages. This is what IEML is about: improving the computability of meaning (2007).”

Lévy is in samenwerking met een kleine groep specialisten al een tijdje bezig met het ‘indexeren’ van een paar verschillende terminologieën, ontologieën en classificatiesystemen in IEML, momenteel heeft het nog maar 2000 woorden maar de totale hoeveelheid woorden, zinnen en “semes (that are triples of phrases) (2007)” dat IEML kan bevatten “is practically infinite (2007).” Maar omdat Lévy zelf aangeeft dat de veelvoud aan ontologieën en taxonomieën hét probleem is voor de inter-operabiliteit van betekenis – stelt Pór vervolgens de vraag: “What would you reply, if a devil’s advocate would ask, isn’t IEML just adding to that multiplicity of ontologies and taxonomies (2007)?” Lévy legt vervolgens uit dat IEML een nieuwe meta-laag is – dat juist bedoeld is als een ‘overkoepelende index’ voor alle andere ontologieën – hierdoor kunnen we semantische zoekmachines creëren “that can process the documents indexed in IEML even if they were indexed originally by different ontologies of separate fields (2007).” Werk dat in andere ontologieën is gedaan kan hierdoor ‘bewaard’ en gewaardeerd worden op een soort universeel niveau in IEML en zal dus niet verloren gaan. Pór vult aan dat verschillende ontologieën ook een ‘boost’ zullen krijgen omdat: “IEML will make them capable of traveling further and faster, in connecting with ontologies of other fields, supported by a mathematically formalized language (2007).”

Er is nog een lang en ingewikkeld proces te gaan voordat IEML ‘gebruiksklaar’ zal zijn, vervolgens zal er gedemonstreerd moeten worden dat het in de praktijk werkt. Lévy zal, voorzover hij het kan inschatten, de aankomende vier tot vijf jaar nog bezig zijn met zijn relatief kleine groep voordat dit punt bereikt zal worden. Toch vertelde hij in 2007 al dat: “The grammar will be published soon, with an open source parser” daarnaast is er sinds April 2007, “on the website of the Lab, *ieml.org* [19], [...] a wikimetal [20], for ‘wiki meta language.’ This wiki will support collaborative work on the translation of the various terminologies into IEML (2007).” Hierdoor hoopte Lévy in drie jaar tijd een totaal van 15 duizend woorden voor IEML te behalen en daarbij ervaring te krijgen in het collaboratief ‘vertalen’ van verschillende terminologieën. Het feit dat collectieve intelligentie algemeen erkend begint te worden in het vakgebied – Lévy kreeg de “*Canada Research Chair on CI* [21] (Pór, 2007)” en het Massachusetts Institute of Technology opende ook een center voor CI²² – geeft hen in ieder geval hoop, dat er genoeg interesse gewekt zal worden bij potentiële vrijwilligers, om dit ambitieuze doel te behalen.

---

¹⁹ <http://www.ieml.org/spip.php?rubrique51&lang=en>

²⁰ http://www.ieml.org/wikimetal_en/index.php/Main_Page

²¹ <http://www.chairs-chaires.gc.ca/chairholders-titulaires/profile-eng.aspx?profileID=584>, geraadpleegd op 15 Augustus 2009.

²² <http://cci.mit.edu>

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Kritieken op Wikipedia

Wikipedia heeft in zijn korte bestaansperiode vanuit verschillende hoeken behoorlijk wat kritiek gekregen; het grootste gedeelte van deze kritieken kunnen (naar mijn idee) in drie hoofdonderwerpen samengevat worden, ik zal bespreken wat de kritieken inhouden om op die manier een antwoord proberen te formuleren op de vraag: ‘Waarom is de kennis/informatie van Wikipedia controversieel?’

Digitaal communisme

De eredoctoraat houder, van de New Jersey Institute of Technology, Jaron Lanier schreef in *Edge*²³ het artikel ‘Digital Maoism. The Hazards of the New Online Collectivism.’ Hierin zet hij collectieve intelligentie in een ander perspectief en stelt daarbij, de voor hem essentiële vraag, ‘welke of wiens belangen worden er behartigd door de Wikipedia?’

Hij begint zijn artikel met een anekdote (dat veelzeggend is voor zijn persoonlijke mening) over de pogingen om zijn eigen Wikipedia artikel aan te passen – de Wikipedianen (mensen die in meer of mindere mate mee werken aan de totstandkoming van Wikipedia) benoemend als Goblins (vaak gebruikt als een algemene term om een klein schadelijk wezen te omschrijven²⁴) – schrijft hij: “[The goblins] seem to place great importance on relating my ideas to those of the psychedelic luminaries of old (and in ways that I happen to find sloppy and incorrect) (2006).” Lanier beklaaft zich over het feit dat de veelvoudige verbeteringen die hij probeerde door te voeren, meestal binnen een dag weer waren verdwenen en het artikel weer in zijn originele staat was. Hij schrijft vervolgens dat hij zeker niet tegen Wikipedia op zichzelf is, maar

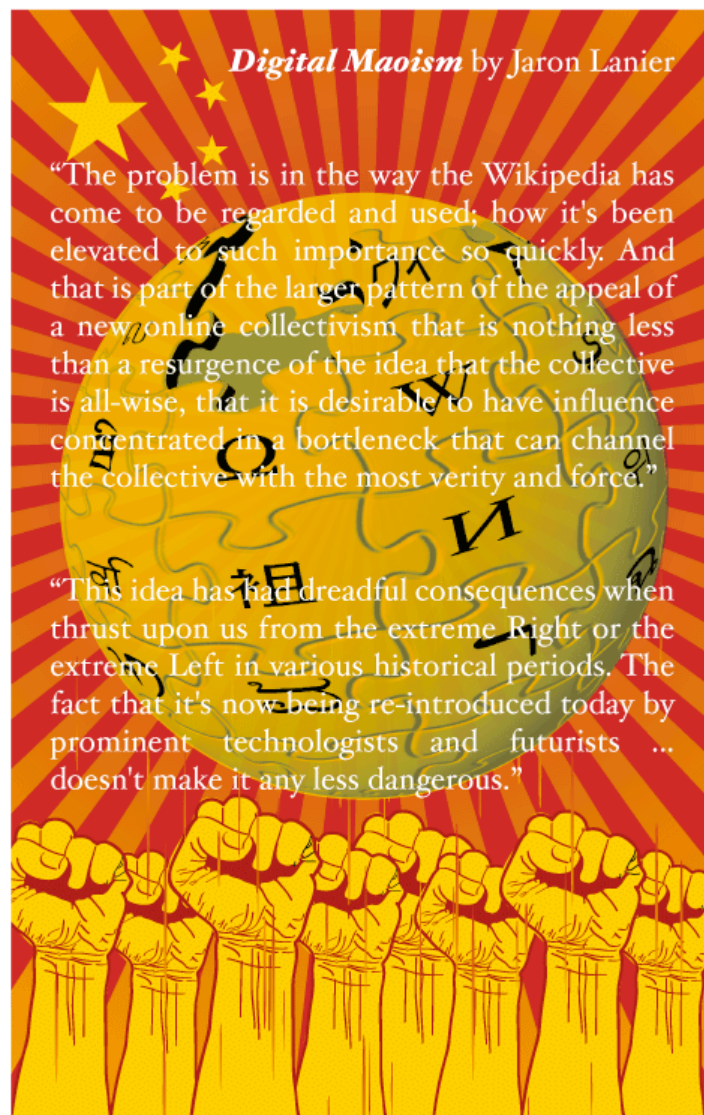

Fig. 2: Een afbeelding geïnspireerd op Lanier's Maoïsme.

²³ <http://www.edge.org>

²⁴ <http://en.wikipedia.org/wiki/Goblin>

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

problemen heeft met de manier waarop: “.. the Wikipedia has come to be regarded and used; how it's been elevated to such importance so quickly. And that is part of the larger pattern of the appeal of a new online collectivism that is nothing less than a resurgence of the idea that the collective is all-wise, that it is desirable to have influence concentrated in a bottleneck that can channel the collective with the most verity and force (2006).” Dit heeft volgens Lanier niets meer te maken met representatieve democratie of meritocratie maar lijkt meer op Mao's communisme²⁵ – hij benadrukt daarbij, dat het idee van ‘de alwijze collectief’ – al in verschillende historische periodes vreselijke consequenties heeft gehad. Het feit dat het gedachtegoed nu geherintroduceerd wordt door prominente technologen en futuristen maakt het volgens hem niets minder gevaarlijk [Fig. 2].

Met zijn argumentatie valt Lanier niet alleen Wikipedia aan maar alle projecten die proberen “most Meta” te zijn; waarmee hij doelt op websites die proberen “the highest level aggregator” te worden, “subsuming the identity of all other sites (2006).” Andere voorbeelden hiervan zijn volgens hem: *Digg*²⁶, *Reddit*²⁷ – en een toenmalige nieuwkomer “.. called ‘popurls’ [28] that aggregates consensus Web filtering sites... (Lanier, 2006).” Het grote probleem met dit soort websites is volgens Lanier dat: “There is no person taking responsibility for what appears on them, only an algorithm (2006).” De Meta-aggregatie sites zijn onderdeel van een grotere trend op het internet dat de ‘geur’ van mensen probeert te verwijderen, “.. so as to come as close as possible to simulating the appearance of content emerging out of the Web as if it were speaking to us as a supernatural oracle. This is where the use of the Internet crosses the line into delusion (Lanier, 2006).” Lanier maakt dus, bewust of onbewust, een verwijzing naar Lévy's en de Kerckhove's gedachtegoed; hij beargumenteert: “.. there's a presumption that something like a distinct kin to individual human intelligence is either about to appear any minute, or has already appeared. The problem with that presumption is that people are all too willing to lower standards in order to make the purported newcomer appear smart (2006).” Hij schrijft vervolgens dat hij geen discussie wil aangaan over het al dan niet bestaan van een ‘Metafysische entiteit’ maar wilt onderstrepen hoe voorbarig en gevaarlijk het is om onze verwachtingen voor individuele menselijke intellecten te verlagen; het collectief is volgens hem namelijk bereid onkritisch en dom te worden om de ‘Meta-aggregatie sites’ coherent te laten lijken. De schoonheid en waarde van het internet zit naar Lanier's mening in de verbindingen die het tussen mensen legt; “If we start to believe that the Internet itself is an entity that has something to say, we're devaluing those people and making ourselves into idiots (2006).”

Lévy voorzag dit soort problemen al vroeg in zijn boek en schrijft dat collectieve intelligentie absoluut niet verward moet worden met een ‘totalitair project’, waarin individuen gesubordineerd worden aan een ideaalmaatschappij. Het zou juist iets heel natuurlijks moeten zijn; zoals Lévy het zelf omschrijft: “Collective intelligence is born with a culture and grows with it. Obviously, when

---

²⁵ <http://nl.wikipedia.org/wiki/Mao%C3%AFsme>

²⁶ <http://digg.com>

²⁷ <http://www.reddit.com>

²⁸ <http://popurls.net>

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

we think, we make use of ideas, languages, and cognitive technologies inherited from a community (1997: p. 16).” Onze ‘collectieve intelligentie’ bestaat dus eigenlijk al zou gezegd kunnen worden waardoor we er geen angst voor zouden moeten hebben; het enige verschil is dat het zichtbaar wordt via blogs, *Twitters*²⁹, forums, nieuws-aggregaten en al wat dan niet meer. Ook de Kerckhove lijkt géén illusies over het internet te hebben, hij schrijft; “What is accessed on the Net is the content of other people’s imagination and memory (1997: p. 150).” Maar Lanier betwijfelt of deze ontwikkelingen wel het beste is voor de mens, hij schrijft: “Nasty hive mind outbursts have been flavored Maoist, Fascist, and religious, and these are only a small sampling (2006).”

Lanier’s mening lijkt dan ook totaal haaks te staan op het filosofische boek van Lévy, die juist beargumenteerd dat ‘totale’ collectieve intelligentie, bewerkstelligd door de kennis-ruimte, de ultieme droom voor het nieuwe medium is. Alle informatie, feiten en kennis die de mens bevat zou hierin dynamisch leven waardoor er een ‘Cosmopedia’ (zoals Lévy het benoemd) ontstaat. Dit zou een op-/naslagwerk moeten worden – waaruit iedereen de voor hem benodigde kennis kan halen om te leren – en vervolgens zijn eigen meningen en standpunten weer kwijt kan. Collectieve intelligentie zou de mensheid in ieder geval verder moeten helpen en misschien zal het hiermee mogelijk zijn “.. to move beyond the society of the spectacle and enter a post-media era in which communications technologies will serve to filter and help us navigate knowledge, and enable us to think collectively rather than simply haul masses of information around with us (1997: p. 10).” Lanier verteld dat: “Google’s vast servers and the Wikipedia are both mentioned frequently as being the startup memory for Artificial Intelligences to come (2006).” Wikipedia zal, misschien, in vergelijking met de Cosmopedia slechts eerste opzet zijn maar aangezien we voorlopig nog geen totale collectieve intelligentie hebben bereikt, is het in ieder geval een begin. Zo zou bijvoorbeeld de zelfregulerende, democratische gemeenschap van Wikipedia volgens Lévy minder hiërarchisch moeten zijn, maar voor een eerste opzet komt het al aardig in de buurt van wat hij zelf in zijn boek omschrijft.

Lanier beargumenteert verder in zijn artikel waarom het waanbeeld van een alwijs collectief, vooral bij grote organisaties, zo populair is geworden: “If the principle is correct, then individuals should not be required to take on risks or responsibilities. We live in times of tremendous uncertainties coupled with infinite liability phobia, and we must function within institutions that are loyal to no executive, much less to any lower level member. Every individual who is afraid to say the wrong thing within his or her organization is safer when hiding behind a wiki or some other Meta aggregation ritual (2006).” Volgens Lanier kan iemand hierdoor allerlei soorten materiaal gebruiken zonder zich ergens aan vast te leggen; je kan – zonder zorgen te maken over de mogelijkheid dat je het fout hebt of aansprakelijk wordt gehouden – oppervlakkig interessant lijken. Hij motiveert daarnaast dat het collectief slechts in enkele specifieke gevallen waardevolle oplossingen voor problemen kan leveren; wanneer de resultaten geëvalueerd kunnen worden aan de hand van oncontroversiële prestatie parameters, zoals met het welbekende gokken naar een aantal ‘jellybeans’

---

²⁹ <http://twitter.com>

Wikipedia; de controversialiteit van een 'open' applicatie.

in een glazen pot. Volgens Lanier is de enige reden waarom het collectief sporadisch waardevol kan zijn, omdat: “.. its peaks of intelligence and stupidity are not the same as the ones usually displayed by individuals. Both kinds of intelligence are essential. (2006).” De illusie dat wat we momenteel hebben goed genoeg is “or that it is alive and will fix itself, is the most dangerous illusion of all (2006).” Door dit soort nonsens te voorkomen, zou het mogelijk moeten zijn een humanistische en praktische manier te vinden om de waarde van het collectief op het internet te maximaliseren en of we hier nou in slagen of niet; “The best guiding principle is to always cherish individuals first (2006)”, concludeert Lanier.

“Scientific communities likewise achieve quality through a cooperative process that includes checks and balances, and ultimately rests on a foundation of goodwill and “blind” elitism — blind in the sense that ideally anyone can gain entry, but only on the basis of a meritocracy. The tenure system and many other aspects of the academy are designed to support the idea that individual scholars matter, not just the process or the collective (Lanier, 2006).” Wikipedia hanteert misschien wel academische basisprincipes maar een artikel zal zelden tot nooit door één persoon zijn geschreven. Hierdoor kunnen de artikelen nog zo accuraat zijn maar Lanier beargumenteerd: “Accuracy in a text is not enough. A desirable text is more than a collection of accurate references. It is also an expression of personality. (2006)” Hij licht zijn standpunt toe met de volgende argumentatie: “When you see the context in which something was written and you know who the author was beyond just a name, you learn so much more than when you find the same text placed in the anonymous, faux-authoritative, anti-contextual brew of the Wikipedia. The question isn't just one of authentication and accountability, though those are important, but something more subtle. A voice should be sensed as a whole. You have to have a chance to sense personality in order for language to have its full meaning. (Lanier, 2006)”

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

De expert discussie

Een van de oudste en hardnekkigste kritieken op Wikipedia is gericht op het beleid van anonieme wijzigingen en toevoegingen – hierdoor kan er namelijk niet worden vastgesteld ‘wie’ de aanpassingen heeft uitgevoerd – de verworven kennis van een expert zou op deze manier binnen de Wikipedia door iedereen ter discussie kunnen worden gesteld. Volgens Giles zou dit mogelijkwijs in het volgende scenario kunnen resulteren: “A solar physicist could, for example, work on the entry on the Sun, but would have the same status as a [Wikipedia] contributor without an academic background (2005).” Robert McHenry kan dit niet goedkeuren; op deze manier wordt volgens hem de rol van experts teniet gedaan, zij behoren volgens hem wegens hun expertise juist een andere rol toebedeeld te krijgen. Dit is de normale gang van zaken in de maatschappij en dit zou dan ook gereflecteerd moeten worden door de Wikipedia. In zijn artikel ‘The Faith-Based Encyclopedia’ (gepubliceerd op *Techcentralstation.com*³⁰) zet hij zijn grootste probleem met Wikipedia, in de volgende stappen uiteen: “

1. Anyone, irrespective of expertise in or even familiarity with the topic, can submit an article and it will be published.

2. Anyone, irrespective of expertise in or even familiarity with the topic, can edit that article, and the modifications will stand until further modified.

Then comes the crucial and entirely faith-based step:

3. Some unspecified quasi-Darwinian process will assure that those writings and editings by contributors of greatest expertise will survive; articles will eventually reach a steady state that corresponds to the highest degree of accuracy (2004).”

Net als McHenry wijst Lanier uit dat een kern geloof van de wiki-wereld is “that whatever problems exist in the wiki will be incrementally corrected as the process unfolds (2006)” – hij schrijft dat dit een verkeerde aanname is en beargumenteert: “.. it seems to me that empirical evidence has yielded mixed results. Sometimes loosely structured collective activities yield continuous improvements and sometimes they don't. Often we don't live long enough to find out (2006).” Wikipedia's beleid zorgt i.i.g. volgens McHenry voor incoherent geformuleerde artikelen, geschreven met het taalgebruik van een middelbare scholier. Vantghem beargumenteert dat dit lang niet zo zwart is als McHenry omschrijft, hij “.. vind er zelden fouten, wel vaak lacunes. (2009).” Persoonlijk moet ik zeggen dat ik ook weleens niet lekker lopende zinnen tegenkom – dit is zo nu en dan wel vervelend omdat het je uit de tekst haalt – vaak herlees ik weer een stukje en probeer vervolgens over de ‘fout’ heen te lezen; eigenlijk zou je het meteen even moeten rechtzetten maar daar ben ik soms weer te lui en anders wel te druk voor – er is altijd wel een ‘smoesje’, moet ik eerlijk bekennen.

---

³⁰ <http://www.techcentralstation.com>

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

McHenry is i.i.g. totaal niet tevreden, hij leest liever artikelen die aan één stuk door zijn geschreven een expert én waarschijnlijk daarna nog zijn gecontroleerd door een eindredacteur. Naar zijn idee had het onderzoek van Nature (wat door verschillende media werd gerapporteerd) niet gepubliceerd mogen worden onder dubieuze koppen als: ”

‘Wikipedia survives research test’ -- BBC News

‘Study: Wikipedia as accurate as Britannica’ -- CnetNews.com

‘Accuracy of Wikipedia matches Britannica’ -- CBC News

‘Wikipedia, Britannica: A Toss-Up’ -- Wired online (2006)”;

maar onder een kop die meer ‘de waarheid’ benaderd, zoals: "Wikipedia: One-third More Errors, and Badly Written, Too (2006)." Daarbij beargumenteerd hij dat: “more serious users [...] have two requirements: first, an answer to their questions; second, that those answers be correct (2004).”

En er zijn er meer die zich in de ‘expert discussie’ hebben gemengd, Lessig behandeld in zijn boek, ‘Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy’; Andrew Keen, die het boek ‘The Cult of the Amateur: How Today’s Internet is Killing Our Culture’ schreef. Lessig parafraseert: “.. Keen is quite worried: “What is free,” he warns, “is actually costing us a fortune.” Wikipedia, for example, “is almost single- handedly killing the traditional information business.” And the “democratization” that I praise “is,” he argues, “undermining truth, souring civic discourse, and belittling expertise, experience and talent.” (Lessig, 2008: p. 90)“ Keen is overduidelijk niet te spreken over Wikipedia; Lessig daarentegen, vind het een prachtig voorbeeld van de democratisering van kennis, door de komst van het internet – daarbij beargumenteerd hij, dat zelfs als we de huidige ontwikkelingen tegen zouden willen houden – het niet zou lukken.

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Problemen met het neutrale perspectief

Wikipedia is een zeer ambitieus project, het doel is tenslotte ‘s werelds grootste online-encyclopedie. Om dit te bereiken heeft het ook een “neutral point of view (NPOV) (Lessig, 2008)” beleid gekregen – omdat dit essentieel is voor elke encyclopedie – maar in hoeverre kan het als alternatieve ‘meta-aggregator’ voor overige naslagwerken dienen? Lanier (die ik eerder besprak) gelooft niet dat dit mogelijk of zelfs wenselijk is – in dit hoofdstuk zal ik deze onderwerpen verder bespreken.

Lessig verteld het volgende over het neutraliteits-beleid: “To assure that the volunteers felt they were part of a community, the rules had to be rules anyone could live by. Thus was born the “ignore all rules” rule, which Jimmy Wales explained to me as follows:

“Ignore all rules” . . . is not an invitation to chaos. It is really more an idea of saying, “Look, whatever rules we have in Wikipedia, they ought to be, more or less, discernible by any normal, socially adept adult who thinks about what would be the ethical thing to do in this situation. That should be what the rule is.” It should be pretty intuitive. And if there’s something that’s counterintuitive, it shouldn’t really be a rule. It might be a guideline or it might be something that we go around and try to encourage people to do. But you can’t get in trouble for not doing it.³¹

Finally [..]: nobody owned Wikipedia exclusively. The content of Wikipedia got created under a copyright license that guaranteed it was always free for anyone to copy, and that any modifications had to be free as well. This “copyleft” license [..] set the final founding norm for this extraordinary experiment in collaboration. If you’re one of the seven people in the world who have not yet used Wikipedia, you might well wonder whether this experiment in collaboration can work. The answer is that it does, and surprisingly well— surprising even for Wikipedia’s founder, Jimmy Wales (2008: p.157).” Volgens mij is het dan ook dit ‘verrassingseffect’ wat veel van de kritieken voert; zoals McHenry aangeeft, het idee – dat een zelf-regulerende groep vrijwilligers (in inmiddels acht jaar tijd) één van de grootste online-encyclopedieën creëert, dat anoniem aanpasbaar is en vervolgens de concurrentie aankan met bestaande encyclopedieën – klinkt tegenstrijdig, vooral vanuit het perspectief van iemand die is opgegroeid in de 20e eeuw.

Karen Schneider kan Wikipedia door de anonimiteit en gebrek aan expertise niet vertrouwen, maar is absoluut niet specifiek tegen Wikipedia als het ‘Ding an sich’; ze heeft namelijk in het algemeen problemen met encyclopedieën. Schneider beargumenteerd: “the limitations of any encyclopedia, whether vetted by subject experts such as Britannica or “edited by anyone” such as Wikipedia. [Is that] they are just [..] essays, presenting the author’s world-view, not a final Truth. I use these essays carefully, starting from the bottom (where the citations are) to see where the author comes from. I’m cull a few facts from the grand statement and then start digging through article databases and

---

³¹ “All quotes from Jimmy Wales taken from an in- person interview conducted May 4, 2007 (Lessig, 2008: p.310).”

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

the Web to build a more complex picture of the subject (albeit one colored by my own world-view) (2005).” Een artikel kan naar Scheinder’s mening helemaal niet totaal objectief of vanuit het ‘neutrale perspectief’ geschreven worden, hierdoor kan Wikipedia de beoogde neutraliteit³² nooit bereiken, omdat het volgens haar niet bestaat.

De schrijvers van Wikipedia hebben zelf uiteraard ook een antwoord op dit ‘probleem’ geformuleerd³³; ze willen geen epistemologische discussie over het al dan niet bestaan van ultieme objectiviteit aangaan: “.. the policy is simply that we should describe disputes, not engage in them. If there is anything possibly contentious about the policy along these lines, it is the implication that it is possible to describe disputes in such a way that material from all reliable sources is presented comprehensively and neutrally. Whether this is possible is an empirical question, not a philosophical one (2009).” Met dit antwoord kaatsen ze de bal simpelweg weer terug naar de wetenschap, waar wederom ‘experts’ zich over dit probleem kunnen buigen en na onderzoek misschien weer een nieuwe invalshoek formuleren.

Maar Schneider vindt dat deze oplossingen onvoldoende zijn, ze schrijft: “There is nothing neutral about a monolithic point of view, no matter how fair-n-balanced it tries to be. No one single page holds the truth (2005).” Ze is schrijfster en bibliothecaresse geworden van beroep uit “.. rebellion with the one-truth model choked down our throats in public schools (2005).” Een bibliotheek in haar beheer zou maximaal één á twee encyclopedieën mogen hebben, om snel wat feiten op te zoeken, voor de rest wilt ze zoveel mogelijk originele titels. Schneider beargumenteert: “.. there are many, many libraries with millions of books and only one or two encyclopedias. Librarians understand the hopelessness of an encyclopedia as an organizing principle for information. Quick if hardly neutral “facts” about a well-known person, place, or thing? Yes. The sine qua non of information? It has never been so (2005).” Ze geeft daarbij een ferme waarschuwing richting de studenten die haar bibliotheek betreden; “librarians fume over students who ‘take their assignments from the encyclopedia’ (2005).”

---

³² http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Neutral_point_of_view

³³ http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Neutral_point_of_view/FAQ#There.27s_no_such_thing_as_objectivity

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Technische tekortkomingen

De in 1983 geboren, Amerikaanse hacker en student aan de California Institute of Technology, Virgil Griffith ³⁴, had ook zijn twijfels over de neutraliteit van sommige Wikipedia artikelen en programmeerde daarom de WikiScanner. Hiermee kunnen de anonieme wijzigingen in Wikipedia gekoppeld worden aan het Internet Protocol (IP) adres waar de wijziging van voortkwam om vervolgens het gevonden IP-adres op te zoeken in een database met geregistreerde IP-adressen van *IP2Location* ³⁵, waardoor (in zekere mate) bepaald kan worden vanuit welke organisatie dit gebeurde. Zodoende hoopt Griffith mee te kunnen helpen in het vergroten van Wikipedia's betrouwbaarheid; hij schrijft zelf in de 'FAQ' ³⁶: "Overall--especially for non-controversial topics--Wikipedia seems to work. For controversial topics, Wikipedia can be made more reliable through techniques like this one [the WikiScanner] (2008)." Naar zijn idee zijn het dan ook vooral de controversiële onderwerpen waar de neutraliteit van de schrijvers in twijfel kan worden getrokken. In een empirisch onderzoek concludeerde hij dat de feiten in Wikipedia regelmatig worden veranderd ³⁷ [Fig. 3]; de drie meest voorkomende ingrepen zijn: "

1. Wholesale removal of entire paragraphs of critical information. (common for both political figures and corporations)

2. White-washing -- replacing negative/neutral adjectives with positive adjectives that mean something similar. (common for political figures)

3. Adding negative information to a competitor's page. (common for corporations) (2008)."

Fig. 3: Fokke & Sukke strip over het aanpassen van Wikipedia.

Dit is helaas het grote nadeel van een open-encyclopedie waarin informatie komt te staan over entiteiten die bepaalde informatie niet willen uitgeven; en als het één of ander dan wel publiekelijk bekend wordt er eigenlijk liever nog een *spin* ³⁸ (positieve draai) aangeven.

³⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Virgil_Griffith

³⁵ <http://www.ip2location.com>

³⁶ <http://virgil.gr/31>

³⁷ Fygi, Kari-Anne, 2007. 'Wikipedia: met een korreltje zout', Mol/blog, 19-8-2007. <http://www.molblog.nl/bericht/Wikipedia-met-een-korreltje-zout/>, geraadpleegd op 7 Augustus 2009.

³⁸ [http://en.wikipedia.org/wiki/Spin_\(public_relations\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Spin_(public_relations))

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Maar helaas werkt de WikiScanner maar tot op zekere hoogte, zoals Griffith zelf beargumenteerd; “Technically, we don't know if it came from an agent of that company. However, we do know that edit came from someone with access to their network. If the edit occurred during working hours, then we can reasonably assume that the person is either an employee of that company or a guest that was allowed access to their network (2008).” Hierdoor kan er nooit met ‘absolute zekerheid’ bepaald worden ‘wie’ de aanpassing maakte maar de ‘waarschijnlijkheid’ ervan wordt op deze manier wel benaderd. Zo zou iemand bijvoorbeeld het IP-adres van een bekende organisatie kunnen overnemen (ook wel ‘IP spoofing’³⁹ genoemd), om het te laten lijken alsof een wijziging daar vandaan kwam; maar Griffith betwijfelt dit, hij schrijft: “Hypothetically, yes. But it would be very, very, very hard -- hard enough that it's more likely that Saddam's Weapons of Mass Destruction were airlifted to Iran. Furthermore, the nefarious IP spoofer would have to accomplish this for every spoofed edit -- thus decreasing the probability even further if there are multiple salacious edits (2008).”

Deze technische onzekerheid is een inherente consequentie van het gebruik van internet; een gebruiker zit tenslotte slechts achter een computer en is er niet biologisch mee verbonden. Momenteel vereisen wij (nog) niet dat een persoon zich identificeert buiten een technische computeridentificaties, zoals het IP-adres. Maar iemand die echt anoniem wilt blijven kan proberen de registratie hiervan te ontlopen, bijvoorbeeld door het gebruik van een ‘anonieme proxy server’⁴⁰. Een korte zoektocht op het internet leidt naar *About.com* waar de computerwetenschapper Bradley Mitchell een korte uitleg hierover geeft⁴¹: “An anonymous proxy server (‘proxy’) is a special type of server that acts as an intermediary between a home network and the rest of the Internet. An anonymous proxy server makes requests for Internet information on your behalf, using its own IP address instead of yours (2008).” Er moet wel goed uitgekeken worden bij het gebruik maken hiervan omdat sommige servers door criminelen zijn opgezet om de informatie die je verzend op te vangen, hierdoor is het verstandiger om gebruik te maken van een voor jou bekende ‘anonieme proxy server’ of één met een duidelijk en betrouwbaar beleid. Zelf een server opzetten is misschien nog het veiligste maar zal voor de meeste mensen weer te moeilijk zijn. Je zal in ieder geval niet met alle anonieme proxy servers toegang krijgen tot Wikipedia aangezien een aantal bekendere zijn geblokkeerd, Griffith schrijft dat bijvoorbeeld: “*Tor* [42] has been blocked from editing wikipedia for a while now. Try it (2008).”

Daarnaast wordt uiteraard wel het IP van de proxy server vastgelegd wat eventueel met wat puzzelen weer aan je persoonlijke IP kan worden gekoppeld; maar de browser *Firefox*⁴³ heeft

---

³⁹ http://nl.wikipedia.org/wiki/Internet_protocol_spoofing

⁴⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Anonymous_proxy

⁴¹ Mitchell, Bradley, 2008. ‘Can You Hide Your Public IP Address?’, About.com, 2-4-2008. <http://compnetworking.about.com/od/workingwithipaddresses/f/hideipaddress.htm>, geraadpleegd op 26 Juli 2009.

⁴² <http://www.torproject.org>

⁴³ <http://www.mozilla-europe.org/nl/firefox/>

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

bijvoorbeeld alweer een add-on, genaamd *SwitchProxy*, waarmee je meerdere proxies kan configureren en er eventueel periodiek tussen kan wisselen. Op deze manier worden zelfs justitiële onderzoeken – waarbij men het onderste uit de kan wilt halen – ernstig bemoeilijkt; de puzzelstukken worden steeds fijner en het samenvoegen bijna onmogelijk. Hoogleraar recht en informatisering aan de Tilburg Institute for Law, Technology, and Society (TILT), Corien Prins⁴⁴ schreef voor het tijdschrift ‘Justitiële verkenningen’ het artikel ‘Technologie en de nieuwe dilemma’s rond identificatie’, waarin ze beargumenteert; “Toch zijn er zeker situaties waarin onduidelijk is met wie men precies van doen heeft en in sommige gevallen leidt dit tot problemen en juridische vragen over de grenzen van anonimiteit. Illustratief zijn de pogingen van de muziek- en filmindustrie om achter de identiteit te komen van de gebruikers van zogenaamde uitwisseldiensten, zoals het bekende *KaZaA* [⁴⁵] (2004).”

Anonimiteit op het internet wordt misschien moeilijk gemaakt maar in principe is er voor mensen met de juiste ‘kennis’ over internet- en computertechnologie zeer veel mogelijk. Hierdoor zou je kunnen concluderen dat je nooit of te nimmer met 100% zekerheid kan zeggen met wie je te maken hebt op het internet. Deze conclusie gaat misschien wat ver – vooral gezien de hedendaagse trend jezelf consistent op het internet presenteren is – hierdoor zal je waarschijnlijk in 90 tot 95% van de tijd daadwerkelijk met de persoon te maken hebben die degene beweerd te zijn; het gaat mij vooral om het gat van 5 tot 10%, waarin mensen nog steeds de neiging hebben iets te doen wat, in de ogen van de meerderheid, niet door de beugel kan – waardoor de bescherming van de anonimiteit wordt gezocht. Het gat is er nog steeds en zal voorlopig nog wel blijven – je moet blijven opletten want voor je het weet val je voor een flauwe grap, de spinsels van politici of een criminele boobytrap.

Griffith beargumenteert dat Wikipedia zeker niet één van zijn krachtigste basispilaren moet omgooien; “The low barrier to entry for adding new content is vital to Wikipedia’s rapid growth. Drastically increasing the effort and commitment required to add new information would be disastrous. Instead of stopping anonymous contributions, Wikipedia should (continue to) use various back-end analyses (such as WikiScanner) that will help counteract disinformation while keeping the low barrier to contribution (2008).” Maar er zijn volgens hem veel meer goede ideeën om de betrouwbaarheid te vergroten, zo schrijft hij: “.. colored text is a promising direction for combating disinformation in wikipedia (2008).” De gekleurde tekst waarnaar gerefereerd wordt is een idee van Tom Cross, Bachelor in de computertechniek, die het artikel ‘Puppy smoothies: Improving the reliability of open, collaborative wikis’ publiceerde op de open, online, peer-reviewed journal *First Monday*⁴⁶. Cross beargumenteert hierin dat tekst in een artikel gekleurd zou moeten worden aan de hand van zijn eerbiedwaardigheid; oftewel, gegrond op de tijd dat de tekst in het artikel heeft gestaan. “This proposal relies on the philosophy that bad information is less likely to survive a collaborative editing process over large numbers of edits (Cross, 2006).”

---

⁴⁴ <http://rechten.uvt.nl/prins/>

⁴⁵ <http://www.kazaa.com>

⁴⁶ <http://firstmonday.org>

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Het huidige niveau van Wikipedia

Het is inmiddels algemeen bekend dat Wikipedia door zijn ‘roots’ in de *open source* op verschillende fronten open is; maar bevat Wikipedia met zijn ‘collectieve intelligentie’ daadwerkelijk kennis en/of informatie? En zo ja, hoe betrouwbaar is dit dan? Op deze punten wordt door verschillende critici zeer veel nadruk gelegd; hierdoor zal ik aan de hand van verschillende bronnen op deze vragen een antwoord proberen te formuleren.

“Thomas Chesney is a Lecturer in Information Systems at the Nottingham University Business School (2006)” en schreef het artikel ‘An empirical examination of Wikipedia’s credibility’. Hierin kreeg hij resultaten, waar hij zelf verrast over was; “.. the experts found Wikipedia’s articles to be more credible than the non-experts. This suggests that the accuracy of Wikipedia is high (2006).” Hij maakt daarbij wel de kanttekening dat de resultaten niet gezien moeten worden als bewijs dat Wikipedia totaal betrouwbaar is; omdat 13% van de artikelen fouten bevatten, “according to the experts (2006).” Als verklaring voor het verschil in de waargenomen geloofwaardigheid tussen experts en non-experts, beargumenteert Chesney: “It may be the case that non-experts are more cynical about information outside of their field and the difference comes from a natural reaction to rate unfamiliar articles as being less credible (2006).” Het feit dat er experts moesten meewerken om deze resultaten te produceren is op zichzelf welweer betekenisvol – zoals McHenry ook al beargumenteerde – experts hebben een ‘speciale’ rol in de maatschappij, ze hebben autoriteit op het vakgebied van hun expertise en dit valt niet te verwaarlozen.

Wikipedia is ongeveer net zo accuraat als de befaamde Engelse encyclopedie Britannica werd bekend gemaakt door een befaamd onderzoek van *Nature* (Giles, 2005); toch wordt de eerste vaak als minder betrouwbaar gezien omdat iedereen er aan mee kan werken. Shirky verteld in zijn presentatie ‘Institutions vs. collaboration’ op *TED*⁴⁷, dat gebruiker-contributies van gecoördineerd collaboratieve producten over het algemeen via de ‘*Power Law*’⁴⁸ verlopen. 80% van de content komt van 20% van de gebruikers, de overige gebruikers (de overige 80%) zouden dan ook binnen instituten waarschijnlijk slechte ‘werknemers’ zijn. Binnen een professioneel instituut is het de normale gang van zaken om het kaf van het koren te scheiden; maar bij een open gecoördineerd collaboratieve productie wil je alle mogelijke hulp, zelfs als dat uit een eenmalige toevoeging bestaat. Wat als die enkele toevoeging de waardevolste van het hele jaar is? Je zou kunnen beargumenteren dat de rest dan niet al te knap werk levert; de toevoeging kan ook simpelweg toeval zijn – een gelukstreffer – maar dat doet niets af aan de waarde van die toevoeging. Shirky lijkt zeer pessimistisch over deze ontwikkelingen, hij voorspelt nog minstens vijftig jaar aan heftige discussies voordat de nieuwe, gecoördineerde, collaboratieve producten door de maatschappij algemeen wordt geaccepteerd (2008).

---

⁴⁷ <http://www.ted.com>

⁴⁸ http://en.wikipedia.org/wiki/Power_law

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

De Deense postdoctorale onderzoeker, Finn Årup Nielsen schreef in 2007 het artikel ‘Scientific citations in *Wikipedia*’, waarin hij onderzoekt hoe goed het gebruik van wetenschappelijke citaten in Wikipedia is in vergelijking met traditionele wetenschappelijke journalen. De Wikipedianen hebben uiteraard verschillende manieren om wetenschappelijke referenties maken, zoals ze bijvoorbeeld simpelweg onderaan de pagina opnoemen; maar Nielsen keek vooral naar het gebruik van de gestructureerde ‘*cite journal template*’⁴⁹ omdat dit het redelijk makkelijk maakte om de bibliografische informatie er met een computerprogramma uit te halen. “A small list was setup to match the different variations of journal titles, and then the total number of citations was counted for each individual journal. The *Journal Citation Reports (JCR)* [50] for 2005 of *Thomson Scientific* provided statistics on citations for different scientific journals (2007).” Uit zijn resultaten bleek dat de huidige hoeveelheid gestructureerde uitwendige citaten van Wikipedia vrij laag is in vergelijking met de totale hoeveelheid wetenschappelijke citaten gevonden in de huidige wetenschappelijke journalen. Hierdoor concludeert Nielsen dat: “Citing Wikipedia as an authoritative source may be questionable with the present state of debate about content in this online encyclopædia; some universities have even banned citations to Wikipedia (Cohen, 2007 [51]). But when citations to trusted material support statements Wikipedia may be valuable for background reading (2007).” Daarnaast is het gebruik van de ‘*cite journal template*’ gegroeid van 0, toen het in Februari 2005 werd geïntroduceerd, tot iets meer dan 30 duizend in April 2007. De template wordt zelfs herkend door *Zotero*⁵², (wederom een add-on voor Firefox) geproduceerd door de “Center for History and New Media of George Mason University”, waarmee wetenschappelijk onderzoek verzameld, gemanaged en geciteerd kan worden van verschillende bronnen in de browser zoals: *Google Scholar*, *Amazon.com* en dus ook Wikipedia⁵³. Hierdoor beargumenteert Nielsen dat de: “.. use of structured scientific citations in Wikipedia will very likely continue to grow and increasingly benefit researchers that look for well-organized pointers to original research (2007).”

Peter Vantuyghem, chef Cultuur & Media van de Belgische krant *De Standaard*⁵⁴ en auteur van het artikel ‘Kritisch blijven’⁵⁵, schreef: “Nee, we zullen Wikipedia niet met het bevuilde badwater weggooien. Een encyclopedie waaraan iedereen kan bijdragen en die gecontroleerd wordt op fouten en excessen, is een prachtig experiment in het democratische gebruik van kennis (2009).” Hij geeft toe Wikipedia dagelijks te gebruiken, “.. voor exacte feiten, bibliografische en biografische gegevens.

---

⁴⁹ http://en.wikipedia.org/wiki/Cite_journal

⁵⁰ http://thomsonreuters.com/products_services/science/science_products/scholarly_research_analysis/research_evaluation/journal_citation_reports

⁵¹ Noam Cohen, 2007 geciteerd naar Nielsen 2007. “A history department bans citing Wikipedia as a research source,” *New York Times* (21 February), and at <http://www.nytimes.com/2007/02/21/education/21wikipedia.html?ex=1329714000&en=156f770bd93c4fa0&ei=5088&partner=rssnyt&emc=rss>, accessed 21 July 2007.

⁵² <http://www.zotero.org>

⁵³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Zotero>

⁵⁴ <http://www.standaard.be/extra/contact/index.aspx>, geraadpleegd op 29 Juli 2009.

⁵⁵ Vantuyghem, P. 2009. ‘Kritisch blijven’, *De Standaard*, 8 mei 2009. <http://www.standaard.be/Artikel/Detail.aspx?artikelId=0C2A0G2G&word=Peter+Vantuyghem>, geraadpleegd op 29 Juli 2009.

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Voor doorverwijzingen, schrijfwijzen en uitleg van moeilijke begrippen (2009).” Maar, zoals zijn titel al verraad, beargumenteert Vantighem dat het zeer belangrijk is om ‘kritisch’ te ‘blijven’ tegenover de informatie van Wikipedia; dit komt volgens hem vooral door de openheid, waardoor hij waarschuwt dat studentengrappen altijd zullen blijven bestaan. Vantighem concludeert dan ook dat men ten alle tijden de bron moet nagaan, vooral als het “citaten, meningen of analyses (2009)” betreft.

Vantighem klinkt ondanks zijn opbouw toch hard over Wikipedia; maar dit kan ook gezien worden als de kritische houding die hij zelf voorschrijft, hij beëindigt zijn artikel dan ook met een duw in de richting van degene die vasthouden aan het ‘oude regime’: “wie nu denkt dat we beter af waren toen we allemaal apart in vergeelde persknipsels of grote bibliotheken naar publicatiedata of opinies gingen zoeken, ziet het te zwart (2009).” Daarnaast maakt Vantighem in zijn artikel, bewust of onbewust, een vergelijking met Lévy’s en de Kerckhove’s gedachtegoed, hij schrijft: “Wikipedia is vooral een belangrijk deel van de eigentijdse communicatiewereld, die een enorm netwerk is waarin veel bronnen met elkaar verbonden zijn, opererend als een immense Geest. Daar moeten we echt leren mee omgaan (2009).” Zijn laatste zin zou weer een verwijzing naar Shirky kunnen zijn, die ook aangeeft dat deze leergang op het moment nog de crux is. Daarnaast blijft Wikipedia groeien op verschillende vlakken (wat het acceptatie-proces misschien wederom bemoeilijkt) maar deze dynamiek is voor Wikipedia uiteraard juist zeer positief; continue toevoegen, aanpassen en hopelijk daarmee verbetering bereiken.

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

Conclusie

De openheid van Wikipedia zorgt automatisch voor een controversieel karakter van de kennis en informatie die het bevat; iedereen kan tenslotte wijzigingen maken ongeacht of dit een verbetering is of niet. Uiteraard smullen de media van de controversies waardoor het uitgebreid wordt belicht; maar het onderzoek van Nature toonde aan, dat dit eerder uitzondering, dan regel is. Door dit soort resultaten wordt er beargumenteerd dat de Wikipedia een pracht voorbeeld is van de ‘democratisering van kennis’ d.m.v. het internet – Lessig schrijft hierdoor dat ‘Wikipedia’ tegenwoordig op zichzelf een begrip is geworden, dat synoniem staat aan kennis. Ik heb in het begin van mijn scriptie een korte bespreking gehouden van de begrippen ‘kennis’ en ‘informatie’; hier kwam Plato’s eeuwenoude definitie van ‘kennis’ als een ‘gerechtvaardigd waar geloof’ voorbij; verder besprak ik van Dale’s ‘kennis’ – als iets dat door mensen wordt gecreëerd door ergens bekend mee te worden – en als het geheel van wat iemand weet. Zo besprak ik ook het begrip informatie – als een inlichting voor mensen of als gegeven voor computers – waarmee tot kennis of ‘deeln kennis’ kan worden gekomen door iemands interpretatie. McHenry beargumenteert daarbij dat wat voor de één als kennis geldt, door een ander als onwetendheid kan worden gezien; Wikipedia is o.a. hierdoor nooit ‘af’ – en transformeert langzaam tot een totale informatie-aggregator – wat in zekere zin als een mooie toevoeging op zijn aspiraties als ‘werelds grootste, collaboratief gecreëerde, encyclopedie gezien kan worden.

Deze prestatie is volgens Flew behaald doordat Wikipedia op Web 2.0 principes is gebaseerd – waarvan ‘collectieve intelligentie’ één van de basispilaren is – verschillende bronnen beargumenteren dat Wikipedia, CI op de breedst mogelijke manier heeft ingezet, *iedereen* mag namelijk helpen – en des te meer mensen er mee doen, des te beter het wordt. Flew beargumenteert dat CI refereert naar het feit dat de ‘sociale kennispool’ via internet-communicatietechnologieën exponentieel groeit – omdat er meer menselijke interacties zijn wat nieuwe kennis creëert – en de verhoogde mogelijkheid om deze kennis te bewaren of te raadplegen door toegang tot collectieve database-netwerken. Lévy argumenteert dat dit slechts het begin is en probeert de volgende stap te maken met zijn nieuwe ontologische metaal ‘IEMML’ – computers zouden hiermee instaat moeten zijn om onze betekenissen te verwerken en aan elkaar te koppelen – waardoor wij makkelijker en beter kunnen interacteren.

Lanier daarentegen ziet de ontwikkeling van CI als de eerste stappen naar een totale dystopie – een wederkering van het communistische-gedachtegoed dat het collectief alwijs is – hij bestempeld dit dan ook als ‘Digitaal Maoïsme’. Wikipedia en andere meta-aggregatie websites verzamelen o.a. via algoritmes informatie en presenteren dit vervolgens gecombineerd alsof het internet tegen ons praat als een bovennatuurlijk orakel. Het gevaar hiervan is dat we onszelf maar al te graag onkritisch en dom maken om de computer gelijk te geven en ons erachter verschuilen om zodoende géén verantwoordelijkheid te hoeven dragen. Lanier beargumenteert verder (net als McHenry) dat er een fout zit in het idee dat problemen in de Wikipedia opend zullen worden verbeterd naargelang het proces voortgaat. Verder kunnen McHenry en Schneider niet in Wikipedia vertrouwen door het tekort aan autoritaire experts – Schneider beargumenteert daarbij dat totale

Wikipedia; de controversialiteit van een ‘open’ applicatie.

objectiviteit niet bestaat – waardoor encyclopedieën nooit de neutraliteit behalen die ze beogen. In ieder geval motiveren zowel Lanier, als McHenry en Schneider, dat de mening van experts altijd voor moet gaan, zij hebben tenslotte een aparte rol in de maatschappij ‘verdient’ en dit moet niet in de homogene massa van het internet opgaan.

Griffith maakte de WikiScanner omdat hij door de verschillende controversies in Wikipedia ook zijn twijfels had over de neutraliteit. Hij verteldt dat we hiermee de IP’s kunnen koppelen aan de instantie waaruit de wijziging kwam en zo hoopt hij de betrouwbaarheid te vergroten. Maar hij geeft toe – dat we ‘technisch’ gesproken nooit weten ‘wie’ verantwoordelijk is – aangezien er via verschillende technieken de registratie van het ‘juiste’ IP-adres ontlopen kan worden. Ook Prins geeft aan dat er situaties zijn waarin zelfs justitie – met al zijn middelen beschikbaar – niet achter de identiteit van een ‘internetcrimineel’ kan komen. Griffith beargumenteert dat Wikipedia zijn openheid zeker niet moet wijzigen – ook hij ziet dit als één van zijn grootste krachten – hierdoor zou er geprobeerd moeten worden om de betrouwbaarheid op andere manieren te vergroten; zoals de gekleurde teksten implementeren van Cross.

Chesney’s onderzoek toonde dat experts, Wikipedia geloofwaardiger vinden, dan non-experts – hij verklaart deze bevinding met een té cynische houding van de non-experts – daarbij vonden de experts een aantal fouten waardoor hij beargumenteert dat Wikipedia nog steeds niet als 100% betrouwbare bron gezien moet worden. Ook Vantygheem raadt een kritische houding aan voor de online-encyclopedie – het is absoluut niet nutteloos en hij gebruikt het vaak voor exacte feiten – maar voor meningen en analyses kan je beter de originele bron raadplegen. Nielsen toont aan dat het gebruik van gestructureerde citaten in Wikipedia flink aan het stijgen is – er moet nog wel een hóóp gebeuren, waardoor ook hij concludeert, dat het momenteel nog twijfelachtig is om het als autoritaire bron te gebruiken – maar naar zijn idee, zal Wikipedia in de toekomst, een belangrijke rol gaan spelen in de informatiedisseminatie van wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast kan het gebruik – van verschillende stukken wetenschappelijke informatie door Wikipedia – ervoor zorgen dat er een extra stimulans komt voor wetenschappelijke onderzoeken. Hierdoor zouden er eventueel weer nieuwe standpunten of inzichten kunnen worden gecreëerd – wat vervolgens weer in de Wikipedia kan worden verwerkt – een soort ‘hermeneutische cirkel’ om het zo maar te verwoorden; wat zéér positief kan zijn voor alle participerende partijen. Het succes van Wikipedia hangt dan ook (ten alle tijden) af van de gebruikers – ‘hoe’ zij Wikipedia op zichzelf gebruiken, inzetten en eventueel aanvullen of wijzigen – is wat de kwaliteit, betrouwbaarheid en (in het verlengde daarvan) dé autoriteit bepaald.

Wikipedia; de controversialiteit van een 'open' applicatie.

Bronvermelding

Gepubliceerde literatuur:

Atlee, Tom, Yochai Benkler, Thomas Homer-Dixon, Pierre Levy, Thomas Malone, Paul Martin, Hassan Masum, and Robert Steele. *Collective Intelligence: Creating a Prosperous World at Peace*. Earth Intelligence Network, March 2008.

Chesney, T. 2006. "An empirical examination of Wikipedia's credibility," First Monday, volume 11, number 6 (November), <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/view/1413/1331>, geraadpleegd op 17 Juli 2009.

Cross, T. 2006. "Puppy smoothies: Improving the reliability of open, collaborative wikis," First Monday, volume 11, number 9 (September 2006), <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/view/1400/1318>, geraadpleegd op 18 Juli 2009.

De Kerckhove, Derrick. *Connected intelligence: the arrival of the web society*. Toronto, Canada: Somerville house books limited, 1997.

Flew, Terry. *New media: an introduction*. Melbourne, Australië: Oxford University Press, 2008.

Giles, J. 2005. "Special Report: Internet Encyclopedias Go Head to Head Nature," <http://web.archive.org/web/20070219135928/http://www.nature.com/news/2005/051212/full/438900a.html>, geraadpleegd op 25 juli 2009.

Lessig, Lawrence. *Remix: Making Art and Commerce Thrive in the Hybrid Economy*. Penguin Press HC, The, October 2008.

Lévy, Pierre. *Collective intelligence: mankind's emerging world in cyberspace*. Vert. Robert Bononno. New York, Amerika: Plenum publishing corporation, 1997.

Nielsen, Finn Årup. 2007. "Scientific citations in *Wikipedia*," First Monday, volume 12, number 8 (August), <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/view/1997/1872>, geraadpleegd op 28 Mei 2009.

Overige Media:

Lanier, Jaron. 'Digital Maoism. The Hazards of the New Online Collectivism.' Edge.org, 30.5. 2006, http://www.edge.org/3rd_culture/lanier06/lanier06_index.html, geraadpleegd op 19 Juli 2009.

McHenry, Robert. 2004. "The faith-based encyclopedia," TCS Daily (15 November), <http://www.tcsdaily.com/article.aspx?id=111504A>, geraadpleegd op 16 Juli 2009.

Wikipedia; de controversialiteit van een 'open' applicatie.

McHenry, Robert. 2006. "The Nature of Things: War-o-pedia Continues," TCS Daily (28 March), <http://www.tcsdaily.com/article.aspx?id=032806D>, geraadpleegd op 4 Augustus 2009.

Prins, JEJ, 2004. "Technologie en de nieuwe dilemma's rond identificatie", Justitiële verkenningen 2004/8 <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=12271>, geraadpleegd op 26 Juli 2009.

Schneider, K.G. 2005. 'Wikipedia', Free Range Librarian (29 May), <http://freerangelibrarian.com/2005/05/29/wikipedia/>, geraadpleegd op 19 Juli 2009.

Shirky, Clay. 'Institutions vs. collaboration.' *TED* juli (2008). http://www.ted.com/index.php/talks/clay_shirky_on_institutions_versus_collaboration.html

Afbeeldingen:

Fig. 1: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Klassieke-def-van-kennis.svg>, geraadpleegd op 22 Juli 2009.

Fig. 2: Oscura Press, Juli 2008. http://oscurapress.com/WesternWP/wp-content/uploads/2008/07/digital_maoism.png, geraadpleegd op 16 augustus 2009.

Fig. 3: Reid, Geleijnse & Van Tol. 'Fokke & Sukke sjoemelen ook wel eens met hun wiki', Foksuk.nl. http://nl.wikipedia.org/wiki/Bestand:Fosu_wiki.gif, geraadpleegd op 16 augustus 2009.